

V Bruselu dne 20.5.2020
COM(2020) 541 final

ZPRÁVA KOMISE

Irsko

Zpráva vypracovaná v souladu s čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie

ZPRÁVA KOMISE

Irsko

Zpráva vypracovaná v souladu s čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie

1. Úvod

Dne 20. března 2020 přijala Komise sdělení o aktivaci obecné únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu. Tato doložka stanovená v čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 3, čl. 9 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1466/97 a v čl. 3 odst. 5 a čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 1467/97 usnadňuje koordinaci rozpočtových politik v dobách závažného hospodářského útlumu. Komise ve svém sdělení Radě předestřela svůj názor, že vzhledem k očekávanému závažnému hospodářskému útlumu v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19 připouští stávající podmínky aktivaci doložky. Hodnocení Komise odsouhlasili dne 23. března 2020 ministři financí členských států. Aktivace obecné únikové doložky umožňuje dočasně se odchýlit od postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle, pokud to neohrozí udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu. Pokud jde o nápravnou složku, může Rada na doporučení Komise rovněž rozhodnout o přijetí revidované fiskální trajektorie. Obecná úniková doložka nicméně nepozastavuje postupy v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Členským státům dovoluje odchýlit se od rozpočtových požadavků, které by se uplatňovaly za normálních okolností, a Komisi a Radě umožňuje provádět v rámci paktu nezbytná opatření pro koordinaci politik.

Údaje oznámené irskými orgány dne 31. března 2020 a následně potvrzené Eurostatem¹ ukazují, že v roce 2019 dosáhlo saldo veřejných financí v Irsku 0,4 % HDP, zatímco hrubý veřejný dluh činil 58,8 % HDP. Podle programu stability z roku 2020 plánuje Irsko v roce 2020 schodek ve výši 7,4 % HDP a dluh ve výši 69,1 % HDP.

Plánovaný schodek na rok 2020 dokazuje zjevnou existenci nadměrného schodku, jak je stanoven v Paktu o stabilitě a růstu.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem proto Komise vypracovala tuto zprávu, v níž analyzuje, jak Irsko plní kritérium schodku stanovené ve Smlouvě. Kritérium dluhu lze považovat za splněné, jelikož míra zadlužení v roce 2019 byla nižší než referenční hodnota 60 % HDP stanovená ve Smlouvě. Komise bere v úvahu všechny rozhodující faktory a věnuje náležitou pozornost velkému hospodářskému otřesu v důsledku pandemie COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Tabulka 1. Schodek veřejných financí a veřejný dluh (v % HDP)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Kritérium schodku	Saldo veřejných financí	-0,7	-0,3	0,1	0,4	-5,6	-2,9
Kritérium dluhu	Hrubý veřejný dluh	73,8	67,7	63,5	58,8	66,4	66,7

Zdroj: Eurostat, prognóza Komise z jara 2020

2. KRITÉRIUM SCHODKU

Na základě programu stability z roku 2020 plánuje Irsko v roce 2020 schodek veřejných financí ve výši 7,4 % HDP, což je výrazně nad referenční hodnotou 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě, a nikoli blízko ní.

Plánované překročení referenční hodnoty stanovené ve Smlouvě, k němuž má dojít v roce 2020, je výjimečné, neboť vyplývá ze závažného hospodářského útluhu. S ohledem na dopad pandemie COVID-19 předpokládá prognóza Komise z jara 2020 pokles reálného HDP v roce 2020 o 7,9 %.

Plánované překročení referenční hodnoty stanovené ve Smlouvě by podle prognózy Komise z jara 2020 mělo být dočasné. Tyto odhady však doprovází výjimečně vysoký stupeň nejistoty.

Celkově lze říci, že plánovaný schodek v roce 2020 je nad referenční hodnotou 3 % HDP uvedenou ve Smlouvě, a nikoli blízko ní. Plánované překročení referenční hodnoty je považováno za výjimečné, jak je stanoveno ve Smlouvě a v Paktu o stabilitě a růstu, a v současné době je považováno za dočasné. Tato analýza tedy naznačuje, že kritérium schodku stanovené ve Smlouvě a v nařízení (ES) č. 1467/97 zjevně není splněno.

3. ROZHODUJÍCÍ FAKTORY

V čl. 126 odst. 3 Smlouvy se stanoví, že nesplňuje-li členský stát požadavky podle jednoho nebo žádného z těchto kritérií, Komise vypracuje zprávu. Uvedená zpráva rovněž „přihlédne k tomu, zda schodek veřejných financí překračuje veřejné investiční výdaje, jakož i ke všem dalším rozhodujícím faktorům včetně střednědobé hospodářské a rozpočtové pozice členského státu“.

Tyto faktory jsou dále upřesněny v čl. 2 odst. 3 nařízení (ES) č. 1467/97, který rovněž stanoví, že je třeba věnovat patřičnou pozornost „všem ostatním faktorům, které jsou podle názoru dotčeného členského státu rozhodující pro celkové posouzení souladu s kritérii schodku a dluhu a které členský stát sdělil Radě a Komisi“.

Pokud jde o splnění kritéria schodku v roce 2020, tyto faktory nelze v postupu vedoucím k rozhodnutí o existenci nadměrného schodku na základě kritéria schodku v případě Irska zohlednit, protože jak je stanoveno v čl. 2 odst. 4 nařízení (ES) č. 1467/97, poměr veřejného dluhu k HDP má v roce 2020 překročit referenční hodnotu 60 % a nejsou splněny dvě současně platné podmínky, totiž že schodek veřejných financí zůstává blízko referenční hodnotě a její překročení je dočasné.

V současné situaci je dalším klíčovým faktorem, který je třeba vzít v roce 2020 v úvahu, hospodářský dopad pandemie COVID-19, která velmi výrazně ovlivňuje rozpočtovou situaci a vede k vysoce nejistému výhledu. Pandemie rovněž vedla k aktivaci obecné únikové doložky.

3.1 Pandemie COVID-19

Pandemie COVID-19 zapříčinila velký hospodářský otřes, který má v celé Evropské unii výrazný negativní dopad. Důsledky pro růst HDP budou záviset na době trvání pandemie i na tom, jaká opatření budou přijata na úrovni jednotlivých členských států a na evropské i celosvětové úrovni ke zpomalení jejího šíření, ochraně výrobních kapacit a podpoře agregátní poptávky. Členské státy již přijaly nebo právě přijímají rozpočtová opatření ke zvýšení kapacity systémů zdravotní péče a k poskytování pomoci obzvláště zasaženým jednotlivcům a odvětvím. Byla rovněž přijata významná opatření na podporu likvidity a další záruky. Na základě podrobnějších informací posoudí příslušné statistické úřady, zda mají tato opatření bezprostřední dopad na saldo veřejných financí, či nikoli. Tato opatření přispějí spolu s poklesem ekonomické aktivity k podstatně vyšším schodkům veřejných financí a zadlužení.

3.2 Střednědobá hospodářská situace

Reálný HDP Irska vzrostl v roce 2019 o 5,5 % a v roce 2020 se dostal na silnou úroveň, přičemž dobré výsledky vykazuje jak domácí poptávka, tak i čistý vývoz. Očekává se, že pandemie bude mít negativní dopad na mnoho hospodářských odvětví. Podle prognózy se má v tomto roce snížit jak soukromá spotřeba, tak investice. Čistý vývoz má být naproti tomu pozitivní, a to částečně v důsledku určité odolnosti irského vývozu kvůli značnému podílu farmaceutických a zdravotnických produktů na tomto vývozu. Podle prognózy Komise z jara 2020 má irské hospodářství v roce 2020 poklesnout přibližně o 8 %. Při posuzování, zda Irsko splnilo v roce 2020 kritérium schodku, se jedná o zmírňující faktor.

Nejistota týkající se makroekonomického výhledu Irska je obzvláště vysoká, přičemž rizika souvisí s tím, že není známo, jak dlouho bude trvat pandemie a opatření omezující volný pohyb osob v Irsku a v zemích jeho hlavních obchodních partnerů, a také se změnami chování, jež tento vývoj vyvolá. Tato nejistota je umocněna faktory, jež jsou specifické pro Irsko, např. změnami v mezinárodním daňovém prostředí. Kromě toho je Irsko obzvláště ovlivněno budoucím vztahem mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím. Obtížné je i nadále předvídat činnost nadnárodních společností působících v Irsku, jež může ovlivnit hodnoty HDP v obou směrech.

3.3 Střednědobá rozpočtová situace

Na základě výsledných údajů a prognózy Komise z jara 2020 Irsko v roce 2019 splnilo svůj střednědobý rozpočtový cíl.

V roce 2019 byl zaznamenán přebytek veřejných financí ve výši 0,4 % HDP, a to v důsledku hospodářského rozmachu, který znamenal výrazné zvýšení daňových příjmů a příspěvků na sociální zabezpečení a trvalý pokles úrokového zatížení.

Irsko přijalo s cílem poskytnout podporu a pomoc nejvíce zasaženým domácnostem a odvětvím řadu opatření, která představují přibližně 2,3 % HDP.

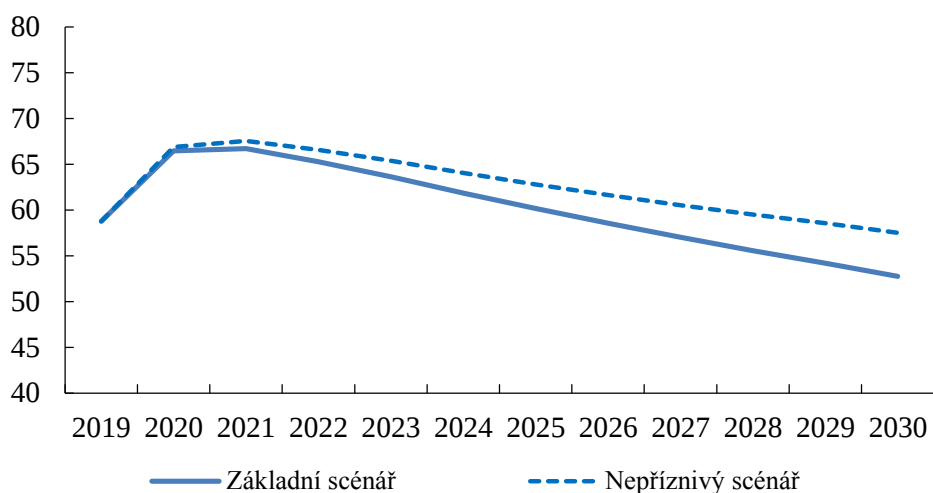
Podle prognózy Komise z jara 2020 se v roce 2020 předpokládá schodek veřejných financí ve výši 5,6 % HDP. Důvodem je působení automatických stabilizátorů a diskrečních fiskálních opatření, jež přijala vláda v reakci na pandemii, s dopadem na schodek ve výši přibližně 2,0 % HDP. Rizika ohrožující střednědobý fiskální výhled jsou značná. Souvisí s nejistotou, pokud jde o konečný rozsah fiskální expanze v zájmu boje proti krizi a možné změny v mezinárodním daňovém prostředí.

3.4 Střednědobý stav veřejného dluhu

Podle prognózy Komise z jara 2020 se očekává, že hrubý veřejný dluh vzroste z 58,8 % HDP v roce 2019 na 66,4 % v roce 2020.

Analýza udržitelnosti dluhu byla aktualizována na základě prognózy Komise z jara 2020. Z posouzení udržitelnosti dluhu celkově vyplývá, že dluhová pozice zůstává ve střednědobém horizontu udržitelná, a to rovněž se zřetelem na významné zmírňující faktory spojené s profilem dluhu. Přestože se pozice veřejného dluhu v důsledku krize COVID-19 zhoršila, podle základního scénáře se očekává, že poměr dluhu k HDP bude ve střednědobém horizontu sledovat udržitelnou (klesající) trajektorii².

Graf 1: Poměr veřejného dluhu k HDP, Irsko (v % HDP)

Zdroj: útvary Komise

3.5 Další faktory, na něž členský stát poukázal

Dne 18. května 2020 zaslaly irské orgány v souladu s čl. 2 odst. 3 nařízení (ES) č. 1467/97 dopis, v němž uvedly rozhodující faktory. Hlavní faktory, které tyto orgány uvedly, již

² Základní scénář vychází z prognózy Komise z jara 2020. Po roce 2021 se předpokládá postupné přizpůsobení fiskální politiky v souladu s rámci EU pro hospodářskou a fiskální koordinaci a dohled. Růst reálného HDP se předpokládá na základě tzv. metodiky EPC/OGWG T+10. Za růstem reálného HDP stojí zejména jeho potenciální růst a vliv na něj má jakákoli zvažovaná dodatečná fiskální korekce (prostřednictvím fiskálního multiplikátoru). Předpokládá se, že inflace se bude postupně přibližovat 2 %. Předpoklady úrokových sazeb jsou stanoveny v souladu s očekáváním finančního trhu. Nepříznivý scénář předpokládá v porovnání se základním scénářem vyšší úrokové sazby (o 500 b. b.) a nižší růst HDP (o -0,5 p. b.) (po celé období projekcí).

v zásadě pokrývá analýza obsažená v předchozích oddílech. Další faktory, které nejsou uvedeny výše, se týkají úsilí Irska o posílení veřejných financí v předchozích letech, a to dosahováním celkových rozpočtových přebytků a zavedením tzv. rezervy na horší časy.

4. ZÁVĚRY

Podle programu stability plánuje Irsko v roce 2020 růst celkového schodku veřejných financí na 7,4 % HDP, což je nad referenční hodnotou 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě, a nikoli blízko ní. Plánované překročení referenční hodnoty je považováno za výjimečné a v současné době dočasné.

V souladu se Smlouvou a Paktem o stabilitě a růstu byly v této zprávě rovněž posouzeny rozhodující faktory.

Pokud jde o splnění kritéria schodku v roce 2020, tyto faktory však v postupu vedoucím k rozhodnutí o existenci nadměrného schodku na základě kritéria schodku v případě Irska nelze zohlednit, protože jak je stanoveno v čl. 2 odst. 4 nařízení (ES) č. 1467/97, poměr veřejného dluhu k HDP má v roce 2020 přesáhnout referenční hodnotu 60 % a nejsou splněny dvě současně platné podmínky, totiž že schodek veřejných financí zůstává blízko referenční hodnotě a její překročení je dočasné.

Celkově z analýzy vyplývá, že kritérium schodku stanovené ve Smlouvě a v nařízení (ES) č. 1467/97 není splněno.